

Η έρημος του πραγματικού

Η κατάρρευση του πολιτικού συστήματος της μεταπολίτευσης – Οι εκλογές της 17^{ης} Ιουνίου 2012: ταξική και πολιτική πόλωση

Εισήγηση

Πέμπτη 2 Αυγούστου 2012

του Σπύρου Σακελλαρόπουλου

A. Εισαγωγή

Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από τα αποτελέσματα των εκλογών της 17ης Ιουνίου είναι πως στη συγκεκριμένη συγκυρία ο ελληνικός κοινωνικός σχηματισμός διέπεται από βαθιά ταξική πόλωση που αντανακλάται και σε πολωτική πόλωση. Για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια υπάρχει τόσο έντονη η διχοτόμηση του εκλογικού σώματος μεταξύ Δεξιάς και Αριστεράς. Τα δύο μεγαλύτερα κόμματα, ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ, αυξάνουν παντού την εκλογική τους επιρροή αλλά η εμβέλεια της ΝΔ στην επαρχία και στο γηρασμένο μη ενεργό πληθυσμό είναι που θα της δώσει τη νίκη. Στην πραγματικότητα η κοινωνική δομή της ψήφου διακρίνεται από τρεις παράλληλες πολώσεις: α) την ηλικιακή β) την επαγγελματική γ) τη γεωγραφική. Θα πρέπει να σημειωθεί πως με την εξαίρεση της Χρυσής Αυγής, που σε σημαντικό βαθμό ψηφίζεται από άντρες, δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στην έμφυλη ψήφο

B. Η ηλικιακή πόλωση

Αυτό που δείχνουν τα διαθέσιμα στοιχεία είναι πως υπάρχει πολύ σημαντική εκλογική ανισομέρεια ανά ηλικιακή κατηγορία. Στην ηλικία των πολύ νέων ανθρώπων, από 18 μέχρι 25 ετών ο ΣΥΡΙΖΑ λαμβάνει σχεδόν μία στις δύο ψήφους (45,5%) ενώ η ΝΔ μόλις 7,3% και το ΠΑΣΟΚ το σχεδόν οριακό 2,4%. Δύο παρατηρήσεις: εδώ η πρώτη είναι πως τα νέα άτομα βλέποντας πως κατά πάσα βεβαιότητα το μέλλον τους είναι η ανεργία ή/ και η μετανάστευση επιλέγουν το ΣΥΡΙΖΑ σε αντιπαράθεση με τα κόμματα του πάλαι ποτέ δικομματισμού τα οποία από κοινού δεν φτάνουν ούτε το 10%! Ενδιαφέρον είναι πως όλα τα υπόλοιπα κοινοβουλευτικά κόμματα λαμβάνουν μεγαλύτερα ποσοστά από το γενικό τους μέσο ενώ η κατηγορία «άλλο κόμμα» φτάνει το 12,2% με πανελλαδικό μ.ο το 5,9% Εδώ βρίσκονται και εκφράσεις τα αυθόρμητης της νεανικής δυσαρέσκειας όπως το «δεν πληρώνω», οι πειρατές κλπ. Εκτιμούμε πως και το ποσοστό της Ανταρσία σε αυτή την κατηγορία θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα υψηλό. Η δεύτερη παρατήρηση έχει να κάνει με το γεγονός πως η συγκεκριμένη ηλικιακή κατηγορία αποτελείται από σπουδάζουσα και εργαζόμενη νεολαία. Αν λάβουμε υπόψη μας τα αποτελέσματα των πρόσφατων φοιτητικών εκλογών καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως υπάρχει στους φοιτητικούς συλλόγους υπάρχει μια υπεραντιπροσώπευση των σπουδαστικών παρατάξεων του πρώην δικομματισμού η οποία θα πρέπει να οφείλεται στις πελατειακές σχέσεις που έχουν αναπτύξει με το φοιτητικό σώμα, καθώς και μια υπεραντιπροσώπευση της ΠΚΣ, το ΚΚΕ σε αυτή την κατηγορία επιλέγεται μόνο από το 5,7% των ψηφοφόρων, αλλά και των ΕΑΑΚ. Αντίθετα τα φοιτητικά σχήματα που πρόσκεινται στο ΣΥΡΙΖΑ υποαντιπροσωπεύονται και μάλιστα σε πολύ υψηλό βαθμό. Ο λόγος που συμβαίνει αυτό θα πρέπει κατά τη γνώμη μας αναζητηθεί στις σταθερές πολιτικές σχέσεις που έχουν δημιουργήσει οι δύο παρατάξεις της αντι-εε αριστεράς (ΠΚΣ, ΕΑΑΚ) με το φοιτητικό σώμα.

Από εκεί και πέρα ο ΣΥΡΙΖΑ είναι πρώτος σε όλες τις επόμενες ηλικιακές κατηγορίες μέχρι την ηλικία των 54 ετών, δηλαδή νέοι και μέσης ηλικίας άνθρωποι, με ποσοστά που ξεπερνούν το γενικό του μέσο όρο. Αντίθετα η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ εμφανίζουν εκλογική εμβέλεια σε αυτά τα ηλικιακά στρώματα που απέχει πολύ από το μέσο όρο τους. Πρόκειται είτε για τις ηλικίες (25- 34) που εισήλθαν πρόσφατα στην

αγορά εργασίας και διαπιστώνουν «τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα» είτε για εκείνες (35-44) που καταλαβαίνουν πως θα ζήσουν πολύ χειρότερα σε σχέση με την προηγούμενη γενιά αλλά και εκείνους (45-54) που διαπιστώνουν ως κινδυνεύουν να χάσουν κι αυτά που κατέκτησαν με αρκετό κόπο. Πρέπει να σημειωθεί πως η ΧΑ σε όλες αυτές τις κατηγορίες υπεραντιπροσωπεύεται πλὴν των ηλικιών 45-54 όπου φαίνονται ισχυρά τα ίχνη της πολιτικοποίησης της μεταπολίτευσης

Αντίθετα στις ηλικίες από 55 και άνω ο Σύριζα παρουσιάζει περιορισμένη εκλογική εμβέλεια. Ειδικά στους άνω των 65 η ΝΔ παίρνει 49,4%, δεύτερο έρχεται το ΠΑΣΟΚ με 19,1% και τρίτος ο συριζα με 13,8%. Η ερμηνεία σχετίζεται αφενός με το φόβο των πιο ηλικιωμένων μήπως χάσουν και αυτά που έχουν και αφετέρου με την ελπίδα πως τα παραδοσιακά κόμματα θα καταφέρουν να βγάλουν τη χώρα από την κρίση. Πιστεύουμε πως σε αυτή τη μερίδα του πληθυσμού μια μαχόμενη ριζοσπαστική αριστερά θα έπρεπε να είχε αρθρώσει ενός τέτοιου είδους λόγο που να αποδομεί όλες τις αυταπάτες πως τα πράγματα θα μπορούσαν να ξαναγυρίσουν στο 2008.

Γ. Η επαγγελματική πόλωση

Στην κατηγορία αυτή γίνεται ακόμα πιο σαφής η ταξική πόλωση.

Στην υποκατηγορία εργοδότες επιχειρηματίες η ΝΔ παίρνει 35,9%, το ΠΑΣΟΚ 17,2% αλλά δεύτερο κόμμα έρχεται η ΧΑ με 20,3%. Ο Σύριζα είναι τέταρτος με 10,9%. Φυσικά ο όρος εργοδότες / επιχειρηματίες είναι αρκετά ευρύς αλλά σε συνδυασμό με την γεωγραφική πόλωση μας βοηθά να βγάλουμε αρκετά συμπεράσματα. Τα πιο ισχυρά οικονομικά στρώματα (άνωτη και μεσαία αστική τάξη) ψηφίζουν ΝΔ ακριβώς γιατί φοβούνται πως μια είσοδος της αριστεράς στην κυβέρνηση μπορεί, υπό ορισμένους όρους και προϋποθέσεις, να θέσει το ζήτημα γενικότερων κοινωνικών μετασχηματισμών. Από την άλλη το υψηλό ποσοστό της ΧΑ μπορεί να ερμηνευτεί ως την πεποίθηση μεσαίων εργοδοτικών στρωμάτων ότι μπορεί να βγουν αλώβητα από την κρίση μέσα από την επιβολή «του νόμου και της τάξης»

Στα αγροτικά στρώματα Η ΝΔ υπερεκπροσωπείται (35,3%) και η μεγάλη διαφορά που έχει με τον Σύριζα (24,1%) αποτελεί σημαντική παράμετρο της πανελλαδικής διαφοράς τους (σε πανελλαδικό επίπεδο αντιστοιχεί περίπου σε 1,5%).

Στα λεγόμενα μεσαία στρώματα (ελεύθεροι επαγγελματίες, μεσαία στελέχη δημόσιου τομέα, βιοτέχνες, μικροί επαγγελματίες, μεσαία στελέχη ιδιωτικού τομέα, πωλητές) ο Σύριζα υπερέχει παντού της ΝΔ με διαφορές που κυμαίνονται από το 17% (μεσαία στελέχη ιδιωτικού τομέα, πωλητές) στο 10% (μεσαία στελέχη δημόσιου τομέα) μέχρι το 5% (βιοτέχνες, μικροί επαγγελματίες). Στη μόνη υποκατηγορία κατηγορία που παρατηρείται ισοψηφία είναι στους ελεύθερους επαγγελματίες. Πρόκειται για στρώματα που είτε ανήκουν στον παραπαίοντα, συνασπισμό εξουσίας είναι ηγεμονευόμενα από την ευρωπαϊστική ιδεολογία και προσποριζόμενα, ακόμα και σήμερα, ιδιαίτερα οφέλη και ψηφίζουν ΝΔ είτε για όλους εκείνους που βλέποντας πως παρά τα υψηλά τους εκπαιδευτικά προσόντα δεν έχουν αντίστοιχη ανταμοιβή και γι' αυτό στήριζαν Σύριζα. Σημειώνουμε το υψηλό ποσοστό της ΧΑ (8,7) που ξεπερνά την ΔΗΜΑΡ (7,7).

Στο επίπεδο των κυριαρχούμενων/ λαϊκών στρωμάτων ο Σύριζα προηγείται σε όλες τις υποκατηγορίες. Έχει ενδιαφέρον πως στους μισθωτούς του δημόσιου τομέα η διαφορά περιορίζεται στο 6%, αντανάκλαση των πελατειακών σχέσεων και του φόβου, σε ορισμένα τμήματα των δημοσίων υπαλλήλων πως λόγω των συνθηκών κινδυνεύει η δουλειά τους και ίσως η πρόσδεση στον ισχυρό πόλο του δικομματισμού τους βοηθήσει. Σε κάθε περίπτωση έχει ενδιαφέρον η απαξίωση του ΠΑΣΟΚ που ο μ.ο του στους εργαζόμενους στο δημόσιο δεν φτάνει ούτε το 10%. Έχει επίσης ενδιαφέρον το γεγονός πως η ΧΑ υποαντιπροσωπεύεται στους δημόσιους υπαλλήλους όπου μόλις και μετά βίας συγκεντρώνει λίγο περισσότερο από 3%, γεγονός που αποτελεί πρόσθετο στοιχείο πως αντιπροσωπεύονται άτομα που αισθάνονται πως είναι έξω από το «διεφθαρμένο κράτος της μεταπολίτευσης».

Από εκεί και πέρα στους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα και στους άνεργους οι διαφορές είναι πάρα πολύ μεγάλες υπέρ του Σύριζα: 32% έναντι 17% της ΝΔ στους άνεργους, 27% έναντι 9% στους ανειδίκευτους εργάτες και τους ελαστικά απασχολούμενους (με δεύτερο κόμμα τη ΧΑ που έχει το ανατριχιαστικό 24,5%- δείκτης ενός κόσμου που νιώθει πως το «κατεστημένο» των κομμάτων τον έχει αποκλεισμένο), 30% έναντι 25% στους ειδικευμένους εργάτες

Η κατάσταση εμφανίζεται εντελώς διαφορετική όταν πηγαίνουμε στον μη ενεργό πληθυσμό. Στους συνταξιούχους του δημόσιου τομέα ο σύριζα είναι τρίτο κόμμα με 16% ύστερα από τη ΝΔ που έχει 45% και το ΠΑΣΟΚ που έχει 23%. Στους συνταξιούχους του ιδιωτικού τομέα η ΝΔ παίρνει 43% ενώ ο Σύριζα και το ΠΑΣΟΚ 17%. Στις νοικοκυρές οι διαφορές είναι πιο περιορισμένες αλλά δεν παύει να υπερισχύει σαφώς η ΝΔ με 34% έναντι 24% και το ΠΑΣΟΚ στο 16%.

Πολύ ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατηγορία των μαθητών/ φοιτητών / στρατιωτών (δηλαδή η κοινωνική κατηγορία της νεολαίας). Εκεί βρίσκουμε το Σύριζα να παίρνει 51% και στη δεύτερη θέση να είναι οι Ανεξάρτητοι Έλληνες με 10% και ακολουθούν μετά η ΝΔ και η ΔΗΜΑΡ με 7%. Το ΠΑΣΟΚ παίρνει μόλις 1,2% (!!!) και έρχεται τελευταίο από όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα ενώ προτελευταία είναι η ΧΑ με 3,6% (έτσι καταρρίπτεται ξανά ο μύθος πως η ΧΑ είναι κόμμα της νεολαίας). Αξιοσημείωτο είναι το 13% των λοιπών κομμάτων όπου αναγνωρίσιμο ποσοστό πρέπει να έχει και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ.

Δ. Η γεωγραφική πόλωση

Αυτό που γίνεται σαφές είναι πως στις ακριβές περιοχές όπου κατοικούν τα μέλη της αστικής τάξης οι διαφορές μεταξύ ΝΔ και Συριζα είναι από πολύ μεγάλες ως κολοσσιαίες. Ψυχικό: 58% έναντι 11%, Φιλοθέη 62% έναντι 11%, Εκάλη 70% έναντι 6%, Παπάγου: 49% έναντι 15%, Πανόραμα Θεσσαλονίκης 47% έναντι 16%. Θα πρέπει να σημειωθεί πως όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα (πλην ΝΔ) εμφανίζουν χαρακτηριστικά υποαντιπροσώπευσης στις εύπορες συνοικίες με μόνη εξαίρεση τη ΔΗΜΑΡ η οποία κινείται στο επίπεδο του εθνικού της μέσου όρου. Αυτό ερμηνεύεται με το γεγονός πως στρώματα της τεχνοκρατίας προερχόμενα από την αριστερά εντάχθηκαν σε διαδικασίες όσμωσης με το ηγεμονικό μπλοκ πραγματοποιώντας πορεία ανοδικής κινητικότητας.

Στις συνοικίες που διαμένουν τα ανώτερα μεσαία στρώματα η διαφορά συνεχίζει να είναι υπέρ της ΝΔ, με μεγαλύτερο εύρος από τον εθνικό μέσο όρο, αλλά σαφώς πιο περιορισμένη: Χολαργός: 32% έναντι 27% του Σύριζα, Αγ. Παρασκευή 32% έναντι 27%, Μαρούσι 31,3% έναντι 27,5%. Και στις περιοχές αυτές τα κοινοβουλευτικά κόμματα πλην ΝΔ και ΔΗΜΑΡ εμφανίζουν πιο χαμηλές εκλογικές επιδόσεις σε σύγκριση με τον εθνικό τους μέσο όρο.

Στις περιοχές που κατοικούν μεσαία στρώματα η εικόνα είναι εντελώς διαφορετική. Ο Συριζα είναι σαφώς πιο μπροστά από τη ΝΔ, ενίοτε και με πολύ μεγάλες διαφορές: Ελληνικό/ Αργυρούπολη 32% έναντι 24%, Ζωγράφου 29,8% έναντι 27%, Γαλάτσι 33,5% έναντι 22,5%, Βύρωνας 33,5% έναντι 23,5%. Σε αυτές τις περιοχές εκτός από τη ΝΔ υποαντιπροσωπείται και το ΠΑΣΟΚ, οριακά οι Ανεξάρτητοι Έλληνες καθώς επίσης και η ΧΑ (-1% από τον εθνικό της μο)

Στις λαϊκές περιοχές της Αθήνας (Μενίδι, Κερατσίνι/ Πέραμα, Νίκαια/ Περιστερί, Αιγάλεω) ο Σύριζα πετυχαίνει περίπου διπλάσια ποσοστά από αυτά της ΝΔ και κινείται γύρω στο 36% με τη ΝΔ να βρίσκεται στο 18%. Το ΠΑΣΟΚ και εδώ υποεκπροσωπείται περιοριζόμενο στο 7,5%, το ΚΚΕ βρίσκεται γύρω στο 7% (πράγμα που δείχνει πως συνεχίζει να έχει ισχυρούς δεσμούς με λαϊκά στρώματα) η ΔΗΜΑΡ βρίσκεται κάτω από τον εθνικό της μο, οι Ανεξάρτητοι Έλληνες είναι σχεδόν 1,5% πιο ψηλά από το μ.ο τους φτάνοντας περίπου στο 9%. Το προηγούμενο σημαίνει πως στις λαϊκές περιοχές που έχουν πληγεί σε πολύ μεγάλο βαθμό από τα μνημόνια οι ΑΕ φτάνουν στο μισό της εμβέλειας της ΝΔ. Αντίστοιχα και η ΧΑ φτάνει το 9% εκφράζοντας πληβειακά στρώματα που βρίσκονται σε διαδικασία αποπτώχευσης.

Τέλος σε ότι αφορά τη σχέση Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Επαρχίας ο Σύριζα αναδεικνύεται πρώτη δύναμη στην Αττική με 31% έναντι 27% της ΝΔ και 9% του ΠΑΣΟΚ. Στη Θεσσαλονίκη η κατάσταση είναι αντίστροφη: Η ΝΔ έρχεται πρώτη με 30% με σημαντική διαφορά από το ΣΥΡΙΖΑ που περιορίζεται το 24% με το ΠΑΣΟΚ στο 15%. Στην υπόλοιπη Ελλάδα παρότι ο Συριζα πρωτεύει σε 15 περιφέρειες και στα τρία μεγαλύτερα αστικά επαρχιακά κέντρα (Πάτρα, Ηράκλειο, Βόλος), παρόλα αυτά έρχεται δεύτερος συνολικά με 25% έναντι 31% της ΝΔ και 13% του ΠΑΣΟΚ. Αυτό σημαίνει πως η ΝΔ υπερίσχυσε με άνεση στα μικρά και μεσαία αστικά κέντρα καθώς και στις κωμοπόλεις και στα χωριά. Σε περιοχές, δηλαδή, που λόγω της αυτοκατανάλωσης, του χαμηλότερου κόστους ζωής αλλά και της ύπαρξης δικτύων οικογενειακής και κοινωνικής αλληλεγγύης οι επιπτώσεις της κρίσης έχουν γίνει λιγότερο αισθητές σε σύγκριση με τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Ε. Συμπεράσματα για τα χαρακτηριστικά των κομμάτων

Η πόλωση ανάμεσα σε Δεξιά και Αριστερά συνετέλεσε στο να αλλάξει και η ανθρωπογεωγραφία των ψηφοφόρων των μεγαλύτερων κοινοβουλευτικών κομμάτων.

Η επιρροή της ΝΔ παραμένει σε σχετικά υψηλά επίπεδα, για την ακρίβεια έχει περιορισμένες απώλειες σε σχέση με τις εκλογές του 2009 στον αγροτικό χώρο και στις μικρές πόλεις. Αντίθετα στις μεγάλες πόλεις υφίσταται εκλογική συντριβή χάνοντας την εμβέλειά της στα λαϊκά στρώματα περιοριζόμενη στα μεσαία και παραμένοντας ισχυρή στα ανώτερα. Ταυτόχρονα είναι ένα γηρασμένο κόμμα που εκφράζει τον μη ενεργό πληθυσμό.

Η εκλογική μορφολογία του Σύριζα επίσης αλλάζει προς αντίθετη κατεύθυνση. Παύει να είναι το κόμμα των μεσαίων στρωμάτων της διανοήσης και μεταβάλλεται σε λαϊκό κόμμα με ιδιαίτερη υποστήριξη από την εργατική τάξη, τους άνεργους και τη νεολαία.

Το ΠΑΣΟΚ ψηφίζεται από πιο ηλικιωμένες κατηγορίες, νοικοκυρές και τα αγροτικά στρώματα χάνοντας το πρόσημο της λαϊκής αντιπροσώπευσης που το ώθησε στο να κερδίσει μια σειρά από προηγούμενες αναμετρήσεις.

ΟΙ Ανεξ. Έλληνες ψηφίζονται κυρίως από τις παραγωγικές ηλικίες μεταξύ 25 και 44 ετών και τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα.

Η ΧΑ ψηφίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό από άνδρες, εργοδότες, μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα και άνεργους ενώ υπεραντιπροσωπεύεται στις ηλικίες 18-44.

Η ΔΗΜΑΡ έχει επίσης ένα πιο νεανικό ακροατήριο (18-24), κυρίως φοιτητές, αλλά και με ισχυρή παρουσία στους μισθωτούς δημόσιου και σε όσους έχουν ανώτερη εκπαίδευση.

Το ΚΚΕ χαρακτηρίζεται από το γεγονός πως συνεχίζει να έχει σημαντικές σχέσεις με τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα και τη νεολαία.

Στ. Κεντρικά πολιτικά συμπεράσματα

Η ελληνική κοινωνία βιώνοντας τη μεγαλύτερη οικονομική κρίση παρουσιάζει και αξιοσημείωτες αλλαγές και στο πολιτικό επίπεδο. Τη διαχείριση του αστικού κράτους αναλαμβάνει μετά τις εκλογές του Ιουνίου ένας συνασπισμός κομμάτων που ως βασικό του χαρακτηριστικό έχει την αδυναμία δημιουργίας ενός ιστορικού μπλοκ πόσο μάλλον μια ταξική συμμαχία με κοινωνική δυναμική. Με την εξαίρεση του νεολαϊστικού προφίλ της ΔΗΜΑΡ, τα άλλα δύο κόμματα στηρίζονται στα αστικά στρώματα και σε κοινωνικές κατηγορίες που λόγω των κοινωνικών τους χαρακτηριστικών διακρίνονται είτε/ και από το φόβο για το μέλλον και τη νοσταλγία του παρελθόντος.

Πέραν του κυρίαρχου προβλήματος που είναι η αδυναμία σύμπτυξης μιας κοινωνικής συμμαχίας που να βασίζεται σε υλικές παραχωρήσεις, δημιουργείται ένα ενεργό ρήγμα που οφείλεται στην ίδια την ταξική αντιφατικότητα της παρούσας εκλογικής μορφολογίας. Οι Ανεξάρτητοι Έλληνες είναι αστικό κόμμα αλλά με έντονη την εκπροσώπηση λαϊκών στρωμάτων, γεγονός που αναγκαστικά θα επικαθορίσει την πολιτική τους. Το ΠΑΣΟΚ φαίνεται να έχει χάσει σχεδόν όλα τα παραδοσιακά κοινωνικά του στηρίγματα, με την εξαίρεση των συνταξιούχων, γεγονός που καθιστά, μέσα στη συγκεκριμένη συγκυρία των μνημονίων, πάρα πολύ αδύναμη την πιθανότητα ανάκαμψης. Για τη ΧΑ υπάρχει το ερώτημα του κατά πόσο θα μπορέσει να ισορροπήσει σε μια πολιτική υπεράσπισης του νόμου και της τάξης παράλληλα με την προσπάθεια υποστήριξης πληβειακών στρωμάτων με κάθε μέσο. Το ΚΚΕ, παρά το τμήμα της λαϊκής υποστήριξης που κατόρθωσε να συγκρατήσει, θα δυσκολευτεί να επιβιώσει κοινοβουλευτικά στην περίπτωση που γίνουν σύντομα εκλογές. Το προφίλ της ΔΗΜΑΡ (στήριξη από τμήματα της νεολαίας και από χώρους της διανοήσης) ίσως τη βοηθήσει στο να μην έχει την τύχη του ΛΑΟΣ στις επόμενες εκλογές. Φυσικά το μεγαλύτερο ερώτημα είναι για το Σύριζα, σε σχέση με κατά πόσο θα μπορέσει να λειτουργήσει ως αντίπαλο δέος για το σύστημα, παγιώνοντας τις κοινωνικές του συμμαχίες και συμβάλλοντας στη συγκρότηση ενός ριζοσπαστικού πολιτικό μετώπου σε ανατρεπτική κατεύθυνση

Συνολικά ιδωμένο το νέο κομματικό σύστημα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως δυνάμει ρηξιακό. Αυτό σημαίνει πως είτε ο Σύριζα θα ενσωματωθεί λειτουργώντας ως μια πιο φιλολαϊκή έκφραση του συστήματος αφήνοντας χώρο, με το ερωτηματικό του πόσος χρόνος υπάρχει, για την ανάπτυξη ενός μαζικού αντικαπιταλιστικού φορέα ή η ελληνική κοινωνία θα οδηγηθεί σε μια ανοικτή σύγκρουση. Από τη μία θα είναι οι δυνάμεις του αστισμού με την ΧΑ στο ρόλο του χωροφύλακα του συστήματος και από την άλλη ένα πλατύ αριστερό ριζοσπαστικό μέτωπο που θα κατανοεί πως η έξοδος από τον κοινωνικό ζουρλομανδία που έχει μπει η ελληνική κοινωνία θα πραγματοποιηθεί μόνο ύστερα από ρήξη με τον ευρωπαϊσμό και τα ευρωπαϊκά κέντρα εξουσία (ΟΝΕ, ΕΕ.)